

ภาคผนวก

มาตรา 797

คำพิพากษาฎีกาที่ 2276/2523

เมื่อหนี้สินระหว่าง โจทก์จำเลยมิได้เกิดขึ้นจากกิจการที่จำเลยก่อขึ้นในฐานะ
ตัวแทนทำการแทนผู้ร้องชดหรัพย์ ความรับผิดชอบของจำเลยต่อโจทก์จึงมิใช่ความรับผิดชอบตาม
ลักษณะตัวแทนที่จะนำมาปรับแก้ผู้ร้องชดหรัพย์ได้ โจทก์จึงไม่มีสิทธิชดหรัพย์สินของผู้ร้องชดหรัพย์
มาใช้หนี้ไต่ถอนการชดหรัพย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 2377/2523

การเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดและต้องขอ
อนุญาตต่อเจ้าพนักงานการพิมพ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงเป็นกิจการที่ต้องกระทำเองเฉพาะตัว
ตั้งตัวแทนให้เป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์แทนตัวการเป็นโมฆะ

คำพิพากษาฎีกาที่ 615/2524

โจทก์มอบอำนาจให้บุคคลซึ่งเป็นนายความดำเนินคดีกับจำเลยได้ทุกอย่าง
ผู้รับมอบอำนาจเป็นตัวแทนเฉพาะการและตั้งนายความได้ไม่ใช่ตัวแทนทั่วๆ แต่จะว่าความ
ชกพยานเองอย่างนายไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 395/2525

โจทก์เป็นบริษัทหลักทรัพย์และเป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ ส่วนจำเลยมิใช่บริษัท
หลักทรัพย์และมิได้เป็นสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ โจทก์จึงมีสิทธิทำการเป็นนายหน้าของจำเลย
ตามพ.ร.บ.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งออกตามความใน ม.15(8) แห่งพ.ร.บ.
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อโจทก์ซื้อหุ้นตามคำสั่งของจำเลยและได้ชำระราคา
ให้สมาชิกผู้ขายไปตามข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ โจทก์จึงชอบที่จะเรียกเงินจำนวนที่
ชำระแทนไปจากจำเลยพร้อมทั้งดอกเบี้ย เมื่อโจทก์หางดามแล้วจำเลยไม่ชำระจึงตกเป็น

ผู้คิดค้น ส่วนอัตราดอกเบี้ยเมื่อโจทก์จำเลยไม่ได้ตกลงกำหนดไว้ โดยนิติกรรมต้องถืออัตราดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งคือปีตามฉ.พ.พ.มาตรา 7,224

คำพิพากษาฎีกาที่ 1056/2525

การที่จำเลยแจ้งโหมกรมการเงิ นกระทรวงกลาโหมหักเงินบำเพ็ญจกทอดของผู้ตาย เพื่อใช้หนี้จำเลยนั้น เป็นการมอบหมายให้เป็นตัวแทนในการเจรจาตกลงกับทายาทผู้ตาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1579/2525

กรมทางหลวงโจทก์ เป็นกรมในรัฐบาลมีฐานะ เป็นนิติบุคคลตามฉ.พ.พ.มาตรา 75 ผู้แทนของโจทก์คืออธิบดี รองของโจทก์ถูกรดหย่อนค่าจำเลยชนเสียหาย การที่ ป.ข้าราชการ โภกรมโจทก์และ เป็นผู้รับผิดชอบรดของ โจทก์คนที่ถูกชนไปบันทึกตกลงกับจำเลยให้ขอมรดให้อยู่ ในสภาพเรียบร้อยตามกำหนดเวลา และไม่คิดใจเรียกร้องค่าเสียหายนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่า โจทก์ใดแห่งตั้ง ป.ให้เป็นตัวแทน บันทึกดังกล่าวยังไม่ถือว่าเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ที่มีผลผูกพันโจทก์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยในมูลละเมิดได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 192/2524

บริษัทเป็นผู้เอาประกันภัยโดยผู้เช่าซื้อรถเป็นผู้แทน แม้ไม่มีหนังสือตั้งตัวแทน มาตรา 798 แต่มีใช้เป็นคดีระหว่างบริษัทกับผู้ทำการแทนว่าผู้ทำการแทนนำรถยนต์มาเอา ประกันภัยกับโจทก์หรือไม่ โจทก์ไม่ต้องมีเอกสารตั้งตัวแทนมาแสดง

คำพิพากษาฎีกาที่ 973/2524

โจทก์จำเลยเช่าสุราคาราซื้อที่ดินในการที่ตากขายทอดตลาดแทนโจทก์ จำเลยรับโอนกรรมสิทธิ์แล้วต้องจ่ายแก่โจทก์ตามสัญญากรณีไม่ใช่ตัวแทนที่จะต้องมีหลักฐาน เป็นหนังสือตามฉ.พ.พ. มาตรา 798

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1413/2524

บันทึกข้อตกลงระหว่างโจทก์กับนายปิติมีลักษณะ เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เมื่อนายปิติไม่ได้รับมอบหมาย เป็นหนังสือจากจำเลย โจทก์ทำหนังสือประนีประนอมยอมความ จึงถือได้ว่านายปิติทำหน้าที่แทนจำเลย หนังสือสัญญาประนีประนอมยอมความไม่มีผลผูกพัน โจทก์และจำเลย จำเลยอ้างสัญญาประนีประนอมยอมความชนตอสูปัดความรับผิดชอบไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2096,2097/2524

โจทก์จ้างจำเลยเป็นตัวแทนไปรับโอนที่ดินที่พิพาทไม่ต้งทำเป็นหนังสือ เพราะตาม ป.พ.พ.มาตรา 798 มิได้ใช้บังคับในกรณีที่ตัวการตัวแทนพิพาทระหว่างกันเองตามสัญญา ตัวแทนโดยเฉพาะ เพราะตัวการตัวแทนผูกพันตามสัญญาตัวแทนอีกส่วนหนึ่งต่างหากจาก สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ไม่ได้อาศัยหนี้ตามสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่ต้งทำเป็น หนังสือเป็นข้อผูกพันอันเป็นมูลฟ้องแต่ประการใดเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2342/2524

โจทก์จำเลยมิได้พิพาทเกี่ยวกับหนี้ตามสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์โดยอาศัย สัญญาตัวแทนเป็นมูลกรณี หากแต่เป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างตัวการตัวแทนโดยเฉพาะ แม้ไม่มีหลักฐานการตั้งตัวแทนเป็นหนังสือก็รับฟังพยานบุคคลได้ไม่อยู่ในบังคับของ ม. 798 แห่งป.พ. และการนำสืบของโจทก์ก็ไม่ใช่นำสืบแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร อันเป็นการต้งห้ามตามป. วิ. แห่ง มาตรา 94

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2493/2524

หนังสือมอบอำนาจระบุให้ ช.และ ค. ดำเนินการฟ้องร้องและต่อสู้คดีในประเทศ ไทยได้ ช.และ ค. จึงมีอำนาจฟ้องคดีไประเทศไทยในนามธนาคารซีไอทีงจำกัดผู้มอบอำนาจ ซึ่งมีภูมิตำเนาอยู่ในประเทศสิงคโปร์ได้

การที่จำเลยขอทำสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตกับสาขาโจทก์เท่ากับ เป็นการ ทำกับโจทก์ โจทก์ย่อมมีความผูกพันต่อจำเลยตามสัญญาที่สาขาโจทก์ทำไว้กับ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

จำเลยให้รับผิดชอบโจทก์ตามสัญญาที่สาขาโจทก์

มาตรา 797

คำพิพากษานี้ที่ 1486/2525

ตัวแทนเชิดหรือตัวแทนโดยปริยายตามป.พ.พ. มาตรา 82+ และมาตรา 797 วรรคสองไม่อยู่ในบังคับมาตรา 798 ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ

คำพิพากษานี้ที่ 2863/2525

ป.พ.พ.มาตรา 798 เป็นกรณีการตั้งตัวแทนโดยมีการตกลงกันจริงๆ ส่วน มาตรา 82+ เป็นกรณีที่มีได้มีการตั้งตัวแทนกันจริงจึงตามกฎหมาย เมื่อโจทก์แสดงออกหรือ ยอมให้ ส. แสดงออกว่าเป็นตัวแทนของคน และ ส. ไปทำสัญญาประโยชน์ระนองยอมความ กับจำเลย โจทก์ก็ควรรับเอาผลดังกล่าวมาเป็นของตนเอง จะอ้างว่าการตั้งตัวแทนไม่ได้ ว่าเป็นหนังสือตามมาตรา 798 ไม่ได้

มาตรา 801

คำพิพากษานี้ที่ 28612525

การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีนั้นไม่จำเป็นต้อง ระบุทุกข้อต้องถูกต้องไว้ โดยเฉพาะ เจาะจง เป็นจำเลยหรือผู้ใด และแม้ว่าขณะมอบอำนาจ โจทก์ยังไม่รู้ชื่อผู้ใดเป็นผู้หรือรับช่วงสิทธิ์ เรียกร้องเอาแก่จำเลยก็ไม่ทำให้มอบอำนาจนั้นเสียไป

มาตรา 803

คำพิพากษานี้ที่ 667/2524

โจทก์เป็นตัวแทนในการให้เข้าซื้อที่ดินของจำเลย การที่โจทก์จัดให้มีการ เข้าซื้อที่ดินเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเป็นตัวแทนที่ดำเนินการปรับปรุงที่ดินให้แก่จำเลย หาใช่เป็นผลจากการเป็นนายหน้าไม่ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องบำเหน็จค่านายหน้าจากจำเลย

มาตรา 806

คำพิพากษานี้ฎีกาที่ 465/2525

โจทก์ที่ 2 ทำสัญญาประกันภัยรถยนต์คันเกิดเหตุกับจำเลยภายหลังจากโจทก์ที่ 2 ขายรถยนต์คันเกิดเหตุให้โจทก์ที่ 1 ไปแล้ว โดยโจทก์ที่ 1 เป็นผู้ออกเบี้ยประกันภัย เพราะใบอนุญาตทะเบียนรถยนต์มีชื่อโจทก์ที่ 2 เป็นเจ้าของอยู่ ระหว่างสัญญาประกันภัยรถยนต์คันดังกล่าวเกิดเหตุชนกันเสียหาย จำเลยยอมผูกพันความสัญญาประกันภัยดังกล่าวกับโจทก์ที่ 1 โดยยอมชดเชยค่าเสียหายแทนโจทก์ที่ 1 แสดงว่าจำเลยทราบแล้วว่าโจทก์ที่ 2 ขายรถยนต์คันพิพาทให้โจทก์ที่ 1 และจำเลยยอมผูกพันรับโจทก์ที่ 2 ทำสัญญาประกันภัยแทนโจทก์ที่ 1 ถือว่าโจทก์ที่ 1 เป็นคู่สัญญากับจำเลย โดยโจทก์ที่ 2 เป็นตัวแทน โจทก์ที่ 1 ซึ่งเป็นตัวการ แสดงตนให้ปรากฏและเข้ารับเอาสัญญาประกันภัยแล้ว ดังนั้นโจทก์ที่ 1 เท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องโจทก์ที่ 2 ไม่มีอำนาจ

คำพิพากษานี้ฎีกาที่ 932/2525

จำเลยทำสัญญาเช่าบ้านพิพาทจาก น. และทำสัญญาประกันระนองยอมความกับ น. ยอมออกจากบ้าน การที่โจทก์ตัวการเข้ารับเอาสัญญาทั้งสองที่ น. ทำไว้แทนคนนั้น เป็นสิทธิของโจทก์ ตามพ.พ.มาตรา 806 การเข้ารับเอาไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด และไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือแต่อย่างใด และไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าโจทก์ให้สัตยาบันหรือไม่ เพราะการให้สัตยาบันเป็นปัญหาที่จะพิจารณาถึงความรับผิดชอบของตัวการตามมาตรา 823 มิใช่ปัญหาเรื่องสิทธิของตัวการซึ่งต้องพิจารณาตาม มาตรา 806

คำพิพากษานี้ฎีกาที่ 3409/2525

จำเลยมีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีโฉนด แม้จะฟังว่าเป็นการมีชื่อแทน ในส่วนที่เป็นกรรมสิทธิ์ของคู่รองควย จำเลยมีฐานะเป็นตัวแทนของคู่รองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดินของคู่รอง และคู่รองอยู่ในฐานะเป็นตัวการซึ่งมิได้เปิดเผยชื่อ เมื่อจำเลยนำที่ดินไปจำนองไว้

กับโจทก์ ถือว่าผู้ร้องยอมให้จำเลยทำการออกหน้าเป็นตุ๊กการ การจำนองยอมมีผลผูกพัน
กรรมสิทธิ์ที่ดินส่วนของผู้ร้องควย ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิ์ที่จะขอให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าวที่เจ้า
พนักงานบังคับคดียึดไว้

มาตรา 807

คำพิพากษาฎีกาที่ 1619/2524

จำเลยทำใบยืมเงินไปซื้อโฉนดโจทก์ จะนำใบสำคัญคู่จ่ายส่งคืนภายหลัง จำเลย
ได้ซื้อโฉนดตามที่ได้รับมอบหมายในวัตถุประสงค์ของโจทก์ มีใบรับเงินของผู้ขายแล้ว จำเลยไม่
ต้องรับผิดชอบในเหตุที่โจทก์ได้รับชำระหนี้จากบุคคลภายนอกไม่ครบ

คำพิพากษาฎีกาที่ 2611/2525

จำเลยที่ 2 ลงชื่อเป็นผู้รับโอนที่ดินพิพาทแทนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบิดาและเป็น
บุคคลต่างดาว ที่ดินพิพาทจึงมีชื่อของจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 2 ในฐานะตัวแทนยอมมี
หน้าที่ที่จะต้องชำระค่ากรรมตั้งของจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตุ๊กการ เมื่อจำเลยที่ 1 ตกกลางทำสัญญา
จะขายที่ดินพิพาทคืนให้แก่โจทก์ จำเลยที่ 2 ย่อมผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตาม จะยึดถือที่ดิน
พิพาทไว้ เป็นทรัพย์สินของตนหาได้ไม่

มาตรา 816

คำพิพากษาฎีกาที่ 3482/2525

จำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้เข้าทำสัญญาค้ำประกัน
บุคคลภายนอกแทนทางอื่นเป็นกิจการนอกวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำของจำเลยจึง
เป็นเรื่องตัวแทนกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ จำเลยจึงต้อง
รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยอ้างตาม ป.พ.พ.มาตรา 825 จำเลยจะพ้นจากความรับผิด

ก็ต่อเมื่อจำเลยพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกใดอยู่ว่าจำเลยกระทำการโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

มาตรา 820

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2932/2523

การที่ ก. ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจจากโจทก์ผู้เป็นเจ้าของจำเลยในคดีล้มละลายโจทก์ขอเท็จจริงเกี่ยวกับการที่จำเลยร่วมกันจำหน่ายทรัพย์สินไปในราคาต่ำมากทำให้โจทก์เกิดความเสียหาย และโจทก์ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินคดีกับจำเลย แสดงว่าโจทก์ไต่ถามเรื่องการจำหน่ายทรัพย์สินแล้ว และจะอ้างว่าการกระทำผิดฐานโกงเจ้าหนี้คือโจทก์เป็นเรื่องนอกขอบเขตวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจไม่ได้ เพราะ ก. เป็นตัวแทนกระทำการแทนโจทก์ทั้งสิ้น จะแยกฟังเฉพาะเรื่องที่เป็นคดีต่อโจทก์ โจทก์จึงทราบ ส่วนเรื่องที่เป็นผลร้ายแก่โจทก์โจทก์ไม่ทราบเป็นการผิดวิสัยและขัดต่อเหตุผล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2977/2523

ในทางแพ่ง เมื่อโจทก์ฟ้องไต่ถามเรื่องขอเท็จจริงมาชัดเจนแล้ว ศาลมีหน้าที่ต้องยกข้อกฎหมายขึ้นปรับแก้คดีเอง คดีนี้โจทก์ไต่ถามเรื่องขอเท็จจริงให้เห็นว่าการที่จำเลยที่ 2 สั่งให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นทหารรับใช้ขั้วรถยนต์คันเกิดเหตุไปรับบุตรจำเลยที่ 2 มาจากโรงเรียนขอหม้อได้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นตัวการ และจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนของจำเลยที่ 2 ในกิจการนั้นโดยปริยาย ส่วนที่มีข้อความว่ากระทำไปในฐานะลูกจ้างกระทำไปในทางราชการจางควยนั้นก็เป็นเพียงเหตุที่ยกขึ้นอ้างเปรียบเทียบเท่านั้น จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวการจึงต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวแทนในผลละเมิดที่จำเลยที่ 1 ทำไปนั้น ตามพ.พ.พ. มาตรา 427 ประกอบมาตรา 820 ไม่เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้อง

คำพิพากษานิติภาคที่ 170/2524

ผู้เอาประกันชีวิตส่งเบี้ยประกันต่อผู้จัดการสาขาของบริษัทผู้รับประกันภัย
แต่ผู้จัดการส่งเงินเข้า และทำเป็นผู้เอาประกันภัยต่ออายุสัญญาเป็นเรื่องระหว่างผู้จัดการสาขา
กับบริษัท ไม่มีผลถึงผู้เอาประกันภัย

ผู้เอาประกันชีวิตเป็นภรรยา เป็นเรื่องเกิดขึ้นโดยบังเอิญ การกระทำให้
ศีรษะฟาดพื้นถึงตาย ถือเป็นอุบัติเหตุตามกรมธรรม์

มาตรา 821

คำพิพากษานิติภาคที่ 678-680/2523

การที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ทำสัญญารับเหมาก่อสร้าง แล้วส่งจำเลยที่ 2
ไปดำเนินการงานกรรมกรผู้จัดการของบริษัทจำเลยที่ 1 ก็ได้ไปตรวจงานก่อสร้างด้วยตนเอง
บริเวณสถานที่ก่อสร้างยังได้ปักป้ายชื่อจำเลยที่ 1 ไว้ด้วย ไม่แปรรูปที่จำเลยที่ 2 ที่ออกจากโจทก์
ก็นำมาใช้ในกิจการก่อสร้างของจำเลยที่ 1 พฤติการณ์ เช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ได้เชิด
จำเลยที่ 2 ออกแสดงเป็นตัวแทนของตน จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบในคดีแห่งการกระทำ
ของจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นตัวแทน

คำพิพากษานิติภาคที่ 1968/2523

จำเลยที่ 1 เป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์คันดำสีชื่อ ว. เป็นเจ้าของในทะเบียน
และให้ ว. นำรถยนต์ไปประกันภัยกับจำเลยที่ 2 จึงถือได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นตัวการเชิด
ว. เป็นตัวแทนทำสัญญาประกันภัยตาม ป.พ.พ. มาตรา 821 และถือเท่ากับว่าจำเลยที่ 1
เช่าทำสัญญานั้นกับจำเลยที่ 2 เอง จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 จึงมีความผูกพันกันตามสัญญา
เมื่อจำเลยที่ 1 ประมาทขับรถยนต์คันดังกล่าวไปชนรถยนต์โจทก์เสียหาย โจทก์ฟ้องจำเลย
ทั้งสองให้รับผิดชอบตามสัญญานั้นได้ ไม่ควรวินิจฉัยว่า การเชิดออกเป็นตัวแทนเช่าซื้อรถยนต์
ต้องทำเป็นหนังสือ

ซึ่ง เป็นสมุหบัญชีถึงลายมือชื่อสีกหงษ์ เช็กที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ส่งจ่ายชำระค่าซื้อที่ดินให้โจทก์ และประทับตราธนาคารสาขา แมตราคงกล่าวจะใช้สำหรับในกิจการสีกหงษ์ เช็กของถูกค้า เพื่อเรียกเก็บเงินจากธนาคารอื่นก็ตาม ย่อมคงถือว่าจำเลยที่ 2 รู้เห็นยินยอมในเรื่องนี้ด้วย การกระทำของจำเลยที่ 3 แม้จะเป็นการเกินอำนาจที่ระบุไว้ แต่การปฏิบัติของ ส. และ จำเลยที่ 3 ทำให้บุคคลภายนอกมีเหตุอันควรเชื่อว่า การกระทำของจำเลยที่ 3 อยู่ภายใน ขอบอำนาจที่จะสีกหงษ์ เช็กแทนธนาคารสาขาของจำเลยที่ 2 ได้ จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วม รับผิดชอบ โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกผู้สุจริตด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 3940/2525

เมื่อโจทก์ตกลงเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทจำเลยแล้ว ส. ได้นำสัญญาไปให้ โจทก์ลงชื่อ และส่งกลับไปให้จำเลยจนเสร็จเป็นสัญญาเช่าซื้อ จำเลยได้ส่งทะเบียนรถไป ให้โจทก์โดยผ่าน ส. และ ช. เป็นผู้รับเงินค่าเช่าซื้อจากโจทก์แล้วจัดส่งไปให้จำเลย เมื่อโจทก์แจ้งให้จำเลยทราบว่าใครชำระเงินให้ ส. ครบถ้วนแล้ว ขอให้จำเลยโอนทะเบียน รถยนต์ให้โจทก์ จำเลยก็แจ้งว่าจะจัดการปัญหาระหว่างโจทก์กับ ส. ซึ่งต่อมาจำเลยก็ได้ แจ้งให้โจทก์ทราบว่า ส. รับเงินค่างวดครั้งสุดท้ายได้จากโจทก์จริง และจำเลยได้ให้ ส. ส่งให้แก่จำเลยแล้ว พอดีกรณีที่ ส. กับจำเลยปฏิบัติต่อกันดังกล่าวย่อมถือได้ว่า ส. เป็น ตัวแทนเช็กของจำเลย

มาตรา 822

คำพิพากษาฎีกาที่ 671/2523

การที่จำเลยลงชื่อในใบมอบอำนาจโดยมิได้กรอกข้อความเพื่อให้ผู้อื่น ทำการแทนนั้น ถือว่าเป็นการกระทำให้บุคคลภายนอกหลงเชื่อ จำเลยจำต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ ซึ่ง เป็นบุคคลภายนอกผู้รับซื้อฝากโดยสุจริต

มาตรา 823

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 443/2524

จำเลยที่ 3 เป็นผู้จัดการคลังน้ำมันของจำเลยที่ 1 เมื่อจำเลยที่ 1 ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุรถยนต์ชนรถบรรทุกน้ำมันของจำเลยที่ 3 มีอำนาจออกใบเสร็จรับเงินให้ลูกค้าและควบคุมการจ่ายน้ำมันให้ลูกค้า ในชั้นสอบสวนคดีอาญาที่จำเลยที่ 3 ท้องหาว่าฉ้อโกงโจทก์ จำเลยที่ 3 รับว่ารับเงินคืนจากจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 3 รับคำสั่งซื้อจากคู่ซื้อใดเฉพาะแต่คู่ที่เป็นลูกค้าที่ไล่ห้าสัญญาไว้กับจำเลยที่ 1 ที่สำนักงานใหญ่เท่านั้น การที่จำเลยที่ 3 เอาชื่ออื่นที่เป็นลูกค้าที่ไล่ห้าสัญญาไว้กับจำเลยที่ 1 ชื่อน้ำมันจากจำเลยที่ 1 มาขายให้โจทก์ จึงเป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือทำนอกเหนืออำนาจ เมื่อจำเลยที่ 1 ไม่ได้ให้สัตยาบันจำเลยที่ 1 จึงไม่ต้องรับผิดชอบโจทก์ ส่วนจำเลยที่ 3 เมื่อไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าโจทก์รู้อยู่แล้วว่าจำเลยที่ 3 ดำเนินการโดยปราศจากอำนาจ จำเลยที่ 3 จึงต้องรับผิดชอบโจทก์โดยลำพัง

การนำสืบของโจทก์ยังไม่ได้ความชัดว่า ก่อนฟ้องโจทก์ทรงถามให้จำเลยที่ 3 ส่งมอบน้ำมันเมื่อใด หากจำเลยที่ 3 ต้องใช้ราคาน้ำมันเท็จให้จำเลยที่ 3 เสียดอกเบี้ยให้แก่โจทก์คงแคว้นฟ้อง เป็นต้นไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2551/2524

การมอบอำนาจให้ ค. หนายโจทก์ออกถาวรบังคับจำนองมิได้ทำเป็นหนังสือ แต่เมื่อได้บอกถาวรบังคับจำนองในนามของโจทก์ และโจทก์ยอมรับเอาการบังคับจำนองที่ ค. ได้บอกถาวรในนามของโจทก์แล้ว ย่อมถือได้ว่าโจทก์ได้ให้สัตยาบันตามป.พ.พ.มาตรา 823 และถือได้ว่าโจทก์ได้บอกถาวรบังคับจำนองแก่จำเลยแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3882/2525

จำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ได้เข้าทำสัญญา

คำประกันบุคคลภายนอกแทนทางอันเป็นกิจการนอกวัตถุประสงค์ของห้าง การกระทำของ
จำเลยเป็นเรื่องตัวแทนกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจ จำเลย
จำต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยลำพังตาม ป.พ.พ.มาตรา 823 จำเลยจะพ้นจากความ
รับผิดชอบ เมื่อจำเลยพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกใ้รู้อยู่ว่าจำเลยทำการโดยปราศจากอำนาจ
หรือนอกเหนือขอบอำนาจ

ภาค ๑ ปีการศึกษา 2524

ถามข้อ. 1 นายชื่อมอบหมายให้นายตรงนำทรัพย์สินไปฝากไว้ยัง โถง 1 กับนายบริสุทธิ์ซึ่งเป็นผู้รับฝาก โถง 1 แต่ปรากฏว่านายตรงไม่นำไปฝากไว้กับนายบริสุทธิ์ที่ โถง 1 แต่เอาไปฝากไว้กับนายยุติธรรมที่ โถง 10 ทั้งนี้โดยหวังดีกับนายชื่อเจ้าของทรัพย์สินนั่นเอง เพราะเขาใจว่า โถง 1 โถงนั้นน้ำเกรงว่าน้ำจะท่วม จึงเอาไปฝากที่ โถง 10 ซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำ ปรากฏว่าไฟไหม้ โถง 10 ทรัพย์สินที่ฝากเสียหาย ดังนี้ นายตรงจะต้องรับผิดชอบนายชื่อในความเสียหายดังกล่าวนี้หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ นายตรงตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อ นายชื่อผู้ฝาก เพราะเหตุว่าไม่ได้ทำตามคำสั่งชัดเจน ตามนัย ป.พ.พ.มาตรา 807

ถามข้อ. 2 นายรักเงินมอบหมายให้นายรักมาไปรับชำระหนี้ค่าซื้อของซื้อจากนายรักงาน ตามที่นายรักงานค้างชำระอยู่เป็นเงิน 2,000 บาท ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อนายรักมาไปขอรับหนี้แทนนายรักเงินจากนายรักงาน นายรักงานก็รู้แต่ใจว่านายรักมาเป็นคนชอบเล่นการพนันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันแข่งม้า และวันที่มาขอรับชำระหนี้แทนนั้นก็ เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์คาดหมายว่าหากชำระเงินให้กับนายรักมาไปก็คงไม่ ถึงมือนายรักเงิน แต่เนื่องจากเห็นว่าเขามอบหมายกันมาแล้วแต่เขา จึงมอบเงินไป พอให้ไปแล้วนายรักมาก็เข้ามาเล่นการพนันแข่งม้าจนหมดตัวไม่นำเงิน 2,000 บาทไปส่งให้กับนายรักเงิน ต่อมานายรักเงินมาทวงถามให้นายรักงานชำระหนี้ดังกล่าวอีก ดังนี้ นายรักงานจะปฏิเสธความรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ นายรักงานปฏิเสธความรับผิดชอบได้ เพราะการที่นายรักงานส่งมอบเงิน 2,000 บาทให้แก่ นายรักมาซึ่งเป็นตัวแทนของนายรักเงิน โดยผลของป.พ.พ.มาตรา 820 ถือว่านายรักงานได้ชำระหนี้ให้กับนายรักเงินตัวการแล้ว แม้ตามข้อเท็จจริงจะปรากฏว่านายรักงานชำระหนี้โดยไม่สุจริตใจ นายรักงานก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะโดยนัยป.พ.พ.มาตรา 820 คู่กรณีบุคคลภายนอกโดยไม่คำนึงว่าบุคคลภายนอกคือนายรักงานตามอนุหาพรณินจะคงสุจริตหรือไม่ กรณีต่างกับหลักเรื่องตัวแทนเซตที่ตรง การความสุจริตของบุคคลภายนอกด้วย

ถามข้อ.3 นายโชติมอบหมายให้นายช่วงช่วยจัดการติดต่อหาคนซื้อที่ดิน ของตน โดยตกลงจะให้ค่านายหน้า 5 เปอร์เซ็นต์ ของราคาที่ดิน นายช่วงจึงไปหานายชัชวาล บอกรายที่คิดดังกล่าว โดยตกลงขอค่านายหน้าจากนายชัชวาล 1 เปอร์เซ็นต์ ของราคาที่ดินด้วย ซึ่งนายชัชวาลก็ไม่ขัดข้อง ครั้นนายช่วงได้นำนายชัชวาลมาพบกับนายโชติ จนตกลงทำสัญญาซื้อขาย ที่ดินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนี้ นายโชติก็ดี นายชัชวาลก็ดี จะต้องรับผิดชอบค่านายหน้าแก่นายช่วง อย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ทั้งนายโชติและนายชัชวาล จะต้องรับผิดชอบค่านายหน้า แก่นายช่วงตามที่ตกลงกัน เพราะนายช่วง เป็นผู้จัดการให้นายโชติและนายชัชวาลตกลงทำ สัญญาซื้อขายที่ดินกันจนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ป.พ.พ.มาตรา 845)

แม้จะปรากฏว่านายช่วง เรียกค่านายหน้า 2 ทาง ก็หนีจากผู้ซื้อและผู้ขายก็ไม่ต้องห้าม ตามป.พ.พ. มาตรา 847 กล่าวคือข้อเท็จจริงตามอุทธรณ์นี้ไม่ปรากฏว่านายช่วงนายหน้ากระทำการฝ่าฝืนหน้าที่ของตนแต่อย่างใด

ภาค 2 ปีการศึกษา 2524

ถามข้อ.1 นายจอร์นมีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมัน มีนายคำ เป็นตัวแทนทำการค้าในประเทศไทย นายจอร์นได้ส่ง ซ้อมักสำปะหลังจากนายแดงในประเทศไทย เป็นเงินจำนวน 1 ล้านบาทแล้วไม่ชำระหนี้ ดังนี้ นายแดงจะฟ้องให้นายคำซึ่งเป็นตัวแทนการค้า ในประเทศไทยรับผิดชอบตามสัญญาได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 824 "ตัวแทนคนใดทำสัญญาแทนตัวการซึ่งอยู่ ต่างประเทศและมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ ท่านว่าตัวแทนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นแต่ลำพัง ตนเอง แม้หนังสือของตัวการจะได้อเปิดเผยแล้ว เว้นแต่ข้อความแห่งสัญญาจะแย้งกับความรับผิดชอบ ของตัวแทน"

จากหลักกฎหมายดังกล่าว การที่ตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ เมื่อใดทำสัญญาแทนตัว การ

ซึ่งอาศัยอยู่ในต่างประเทศและมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ แต่ตามอุทธรณ์นายคำซึ่งเป็น
ตัวแทนของนายจอร์นซึ่งมีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในประเทศเยอรมัน มิได้ทำสัญญากับนายแคง
แต่อย่างใด แต่นายจอร์นได้ทำสัญญาผูกพันตนกับนายแคง โดยลำพังเอง ดังนั้นนายแคงจะฟ้อง
ให้นายคำรับผิดชอบตามสัญญาในฐานะเป็นตัวแทนไม่ได้

ตามข้อ.2 นายเป็คมีอาชีพค้าขายกล้วยไม้ เป็นการค้าในลักษณะรับฝากขาย
โดยขายในนามตนเอง และเรียกค่าขายจากผู้ฝากขายเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาซื้อขายได้
นายห่านโค่นักกล้วยไม้ของตนมาฝากขาย 30 กระถาง และเมื่อเวลาได้ล่วงเลยมาพอสมควร
นายห่านโค่นักกล้วยไม้ขายไปไค่ค่อนอ้อยเท่าไค่แล้ว ปรากฏว่านายเป็คยังขายกล้วยไม้ของ
นายห่านโค่นักกล้วยไม้ และยังทำใ้กล้วยไม้ของนายห่านแห่งตายไป 10 กระถาง เพราะถูกแสงแดด
มากเกินไป ดังนั้น นายห่านจะเรียกร้องให้นายเป็ครับผิดชอบใช้ค่ากล้วยไม้เท่าที่เสียหายจริง
เป็นเงิน 800 บาทได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 833 "อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งใน
ทางค้าขายของเขายอมทำการซื้อ หรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่น
ในนามของตนเองต่างตัวการ"

มาตรา 842 วรรคแรก "เมื่อใดเขายอมหมายทรัพย์สินไว้แก่ตัวแทนค้าต่าง
ท่านให้ห้ามบุคคลซึ่งหลายแห่งประมวลกฎหมายนี้ ลักษณะฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับ อนุโลมตามสมควร"

มาตรา 659 วรรคสาม "ถ้าและผู้รับฝากเป็นผู้มีวิชาชีพเฉพาะกิจการค้าขาย
หรืออาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะตอง
ใช้และสมควรจะตองใช้ในกิจการค้าขายหรืออาชีพอย่างนั้น "

ตามอุทธรณ์ การที่นายเป็คเป็นผู้รับฝากขายกล้วยไม้ในนามตนเองแทน
นายห่าน และนายเป็คก็เป็นผู้มีอาชีพในการค้าขาย ดังนั้น นายเป็คจึงได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนค้าต่าง
การที่นายเป็คปล่อยใ้กล้วยไม้ของนายห่านแห่งตายไป จึงถือว่านายเป็คมิได้ใช้ความระมัดระวัง
และใช้ฝีมือเท่าที่เป็นธรรมดาจะตองใช้ในการค้าขาย นับว่าผิดหน้าที่ในฐานะตัวแทนค้าต่าง
ดังนั้นนายเป็คจึงตองรับผิดชอบใช้ค่ากล้วยไม้ตามที่เสียหายเป็นจำนวน 800 บาทใ้แก่นายห่าน
ตามมาตรา 842 วรรคแรกประกอบมาตรา 659 วรรคสาม

ถามข้อ.3 นายไพโรจน์เป็นกรรมการจัดการบริษัท เอเซียก่อสร้าง จำกัด นายไพโรจน์ได้ออกใบสั่งให้นายสมบัติมทรายไพบริษัท โดยนายไพโรจน์เป็นผู้ลงชื่อในใบสั่งเพียงคนเดียว แต่คำขอขงบังคับของบริษัทระบุว่า "กรรมการสามนายร่วมกันลงลายมือชื่อในเอกสารสำคัญแทนบริษัท และต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย" ถามว่า การกระทำของนายไพโรจน์จะผูกมัดบริษัทให้ของรัฐหรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 797 "อันว่าสัญญาตัวแทนนั้น คือสัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าตัวแทนอำนาจกระทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าตัวการ และตกลงจะทำการดังนี้

อันความเป็นตัวแทนนั้นจะเป็นโดยตั้งแต่งตั้งออกช้หรือโดยปริยายก็ยอมได้"

มาตรา 820 "ตัวการยอมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนซึ่งได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน "

มาตรา 1167 " ความเกี่ยวพันกันระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ทวนให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน "

ตามอุทธรณ์ การที่นายไพโรจน์ซึ่งเป็นกรรมการจัดการบริษัทออกใบสั่งให้นายสมบัติมทรายไพบริษัทนั้น เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของบริษัท ดังนั้น เมื่อนายไพโรจน์กระทำในฐานะตัวแทนบริษัทซึ่งได้ผูกพันกับบุคคลภายนอก บริษัทจึงต้องรับผิดชอบในฐานะตัวการ

ข้อบังคับของบริษัทระบุว่า "กรรมการสามนายร่วมกันลงลายมือชื่อในเอกสารสำคัญ และต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย " ข้อความดังกล่าวไม่อาจจะขจัดความรับผิดชอบในฐานะตัวการได้ ตามมาตรา 1167

ภาคสุรอน ปีกการศึกษา 2524

ถามข้อ 1 (ก) ตัวแทนห้าสัญญาแทนตัวการที่อยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศ
(ข) ตัวแทนห้าละเมิดขึ้นในระหว่างที่กระทำการเป็นตัวแทน
ทั้งสองกรณีดังกล่าว ตัวการและตัวแทนจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่ อธิบาย

แนวคำตอบ (ก) ตัวแทนห้าสัญญาแทนตัวการที่อยู่และมีภูมิลำเนาอยู่ต่างประเทศ
ถ้าข้อความแห่งสัญญาไม่แย้งกับกับความรับผิดชอบของตน ตัวแทนต้องรับผิดชอบสัญญาขึ้นต่อบุคคล
ภายนอกตามป.พ.พ. มาตรา 824 และเมื่อตัวแทนจะต้องรับผิดชอบดังกล่าวแล้วตัวการก็จะต้อง
รับผิดชอบนั้นเองตามป.พ.พ.มาตรา 820 ดังนั้น ถ้าตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกไปด้วย
จึงไม่ตัดสิทธิตัวแทนที่จะได้เบี้ยเอาภัยกับตัวการได้ (ฎีกาที่ 50/2501)

(ข) ตัวแทนกระทำความละเมิดในระหว่างที่กระทำการเป็นตัวแทน
ตัวการต้องร่วมรับผิดชอบกับตัวแทน ตามป.พ.พ.มาตรา 425, 427 นอกเหนือจากที่ตัวแทนจะต้อง
รับผิดชอบโดยลำพังในฐานะห้าละเมิดโดยตรงตามป.พ.พ.มาตรา 420 และเมื่อตัวการได้รับผิดโดย
ลำพังต่อบุคคลภายนอกแล้ว ตัวการก็สามารถได้เบี้ยเอาภัยกับตัวแทนผู้ห้าละเมิดได้ โดยอาศัย
ป.พ.พ.มาตรา 426, 427

ถามข้อ 2 นายกมลได้มอบหมายให้นายอรุณไปหาคนซื้อรถยนต์ของตน โดยตกลง
จะให้ค่านายหน้า 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาขายรถยนต์ได้ แต่มีข้อกำหนดห้ามไม่ให้นายอรุณ
เรียกค่านายหน้าจากผู้ซื้อ ต่อมานายอรุณได้บอกขายรถยนต์คันดังกล่าวแก่นายจเร โดยรับจะ
พามาพบตกลงกับนายกมล แต่ขอค่านายหน้า 5 เปอร์เซ็นต์ของราคาขายรถ ซึ่งนายจเรก็ตกลง
ด้วยโดยไม่มีข้อแม้ใดๆ ปรากฏว่านายอรุณได้พานายจเรมาพบนายกมลและตกลงซื้อรถยนต์เป็น
ที่เรียบร้อย ดังนั้นนายอรุณเรียกค่านายหน้าได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 847 " ฉานายหน้าทำการให้แก่บุคคลภายนอก
ด้วยก็ดี หรือได้รับค่านั้นแก่บุคคลภายนอกเช่นนั้นว่าจะให้ค่านายหน้าหรือไม่สมควรแก่นายหน้า
ผู้กระทำการโดยสุจริตก็ดี เป็นการฝ่าฝืนต่อหน้าที่ตนเข้ารับหน้าที่ไซ้ ทานว่านายหน้าหา

มีสิทธิจะได้รับค่าบำเหน็จหรือรับชดเชยค่าใช้จายที่ได้เสียไปไม่ "

ตามอุทธรณ์ นายอรุณเรียกค่านายหน้าจากนายกมลไม่ได้เพราะฝ่าฝืนหน้าที่
นายหน้า แต่เรียกค่านายหน้าจากนายจเรได้ 5 เปอร์เซ็นต์ เพราะมิได้ฝ่าฝืนหน้าที่นายหน้า
ตามป.พ.พ. มาตรา 847

ถามข้อ.3 นายเอกมอบหมายให้นายโทนำโค 30 ตัวไปขายให้นายตรีซึ่งอยู่อีก
ตำบลหนึ่ง ระหว่างที่นายโทคือนโคไปนั้นโคบางตัวเกิดเจ็บป่วย นายโทจึงขอยืมเงินจาก
นายจตุรโดยอ้างว่าขอยืมเพื่อนายเอก พร้อมทั้งทำหลักฐานการกู้ยืมมอบให้ไว้แก่นายจตุรด้วย
ได้ยืมเงิน 1,500 บาทมาจ้างสัตวแพทย์ฉีดยารักษาจนโคหายป่วยและนำไปขายให้นายตรี
เป็นที่เรียบร้อยตามความประสงค์ของนายเอก ต่อมานายจตุรเรียกทวงเงินกู้ 1,500 บาท
จากนายเอก นายเอกต่อสู้ว่าคนไม่ใคร่มอบหมายให้นายโทยืมเงินนายจตุรแต่อย่างใด ทั้งการ
กู้เงินเกินกว่า 50 บาทจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม การตั้งตัวแทนก็ต้องมีหลักฐาน
เป็นหนังสือด้วย แต่ขอเท็จจริงคนไม่เคยทำหลักฐานการมอบหมายให้นายโทไปกู้ยืมเงินใคร
เป็นหนังสือเลย คนจึงไม่มีความผูกพันที่จะต้องรับชำระเงินกู้คืนแต่อย่างใด ดังนี้ ข้อต่อสู้ของ
นายเอกฟังขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 802 " ในเหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันมิให้ตัวการ
ต้องเสียหาย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนกระทำการใดๆ เช่นอย่างวิญญูชนทั้งกระทำ
ก็ยอมมีอำนาจกระทำใดทั้งสิ้น "

มาตรา 820 " ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทน
หรือตัวแทนซึ่งใดทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน "

ตามอุทธรณ์ นายเอกไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือมอบหมายให้นายโทไปกู้ยืมเงิน
จากนายจตุรก็จริง แต่การที่นายโทได้ทำสัญญากู้ยืมเงิน 1,500 บาทเพื่อนายเอกไปนั้น เรียก
ว่าได้ทำไปเพราะเหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันมิให้ตัวการเสียหาย ตัวแทนจึงได้รับการสันนิษฐานจาก
กฎหมายให้มีอำนาจกระทำแทนได้ตามป.พ.พ.มาตรา 802 กรณีจึงต้องผูกพันตัวการตามป.พ.พ.
มาตรา 820 ข้อต่อสู้ของนายเอกตัวการจึงฟังไม่ขึ้น.

ภาค 1 ปีการศึกษา 2525

ถามข้อ. 1 คำตั้งร้านจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า มีโทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น แดงมาขอซื้อโทรทัศน์ที่ร้านของคำ ปรากฏว่าร้านของคำไม่มีขนาดที่แดงต้องการ แต่คำทราบว่าที่ร้านของเขียวซึ่งอยู่ใกล้กันมีขนาดที่แดงต้องการ คำจึงอาสาไปซื้อให้แดงเป็นการเอาใจลูกค้า แดงจึงมอบให้คำไปซื้อให้ เมื่อคำซื้อมาให้แดงแล้ว ดังนี้ คำจะเรียกบำเหน็จคำซื้อโทรทัศน์นั้นจากแดงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 803 " ตัวแทนไม่มีสิทธิจะรับบำเหน็จ เว้นแต่จะไม่มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาว่ามีบำเหน็จ หรือตกลงการที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันนั้นเป็นปรียายว่ามีบำเหน็จ หรือเคยเป็นธรรมเนียมมีบำเหน็จ "

มาตรา 833 " อันว่าตัวแทนค้าต่าง คือบุคคลซึ่งในทางการค้าขายของ เขายอมทำการซื้อหรือขายทรัพย์สิน หรือรับจัดทำกิจการค้าขายอย่างอื่นในนามของตนเองต่างตัวการ "

ตามอุทาหรณ์ คำไม่ใช่ตัวแทนค้าต่าง เพราะเป็นการห้ามแดงเพียงชั่วคราวชั่วคราว ไม่ได้มีอาชีพซื้อขายของแทนใคร เมื่อไม่ใช่ตัวแทนค้าต่างจึงไม่มีสิทธิเรียกบำเหน็จตามป.พ.พ. มาตรา 833 จะเรียกบำเหน็จตามหลักเรื่องตัวแทนธรรมดาที่ไม่ปรากฏว่าเขาเกณฑ์จะเรียกได้ กล่าวคือ คำทำแทนเพื่อเอาใจลูกค้าไม่ได้มีข้อตกลงกันไว้ในสัญญาที่จะเรียกได้ หากการที่คู่สัญญาประพฤติดต่อกันก็ไม่มีปรียายว่าจะให้ได้ และไม่มีธรรมเนียมที่จะให้เรียกได้ ตามมาตรา 803
ดังนั้น คำจึงเรียกคำบำเหน็จจากแดงไม่ได้

ถามข้อ. 2 เอกเป็นเจ้าของร้านขายอาหาร ต้องการคนทำอาหารจึงขอให้โทช่วยหาให้ โดยตกลงกับโทว่าจะให้รางวัลค่าหาคนงานดังกล่าวเป็นเงิน 300 บาท โท ทราบว่าศรีต้องการหางานทำ จึงไปแจ้งให้ศรีทราบพร้อมทั้งรับจะพาศรีไปพบเอกเพื่อจะได้ว่าจ้างทำงานต่อไป โดยขอค่าพาพบผู้ว่าจ้าง 400 บาท ศรีตกลงด้วย เมื่อโทพาศรีไปพบเอกแล้ว เอกก็ตกลงว่าจ้างให้ศรีทำงานเป็นคนทำอาหารในร้านของตน แต่ศรีทำงานได้เพียง 20 วันก็หนีงานหนีไม่ไหวได้ลาออกไป
ดังนั้น โทจะเรียกร้องให้เอกและศรีชำระเงินตามที่ตกลงไว้บนนี้ได้เพียงใดหรือไม่

ถามข้อ.2 ความรับผิดชอบของตัวแทนและตัวการต่อบุคคลภายนอก ในกรณีที่ตัวแทนทำสัญญาแทนตัวการที่อยู่และมีภูมิลำเนาในต่างประเทศนั้น แตกต่างกับความรับผิดชอบของตัวแทนต่อบุคคลภายนอก ในกรณีตัวแทนกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในขณะทำการไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทนอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

แนวคำตอบ ดูแนวคำตอบข้อ.1 ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2524

ถามข้อ.3 ตัวแทนเซ็ค ท่านเข้าใจว่าอย่างไร จงอธิบาย
หนึ่งมอบหมายให้สองนำที่ดินแปลงหนึ่งของตนไปจำนอง โดยได้ลงลายมือชื่อในใบมอบฉันทะแต่มิได้กรอกข้อความ สองได้กรอกข้อความผิดไปจากที่ได้รับมอบหมาย คือเป็นการขาย ยังเป็นผลให้สามผู้ซื้อเข้าใจว่าสองได้รับมอบอำนาจให้ทำการขายจึงได้ซื้อที่ดินแปลงนั้นไป ดังนี้ เมื่อหนึ่งทราบเรื่องดังกล่าว หนึ่งจะฟ้องร้องบังคับให้เพิกถอนนิติกรรมการขายที่ดินนั้นได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. มาตรา 821 " บุคคลใดเซ็คบุคคลอีกคนหนึ่งแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ รุ้อยู่แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เซ็คตัว เขาเอง เป็นตัวแทนของตนก็ ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้น เป็นตัวแทนของตน"

ตามมาตรา 821 กำหนดว่า ถ้าบุคคลใดยินยอมให้บุคคลอื่นแสดงตัวเป็นตัวแทนของตน หรือใคร่ถึงการกระทำ เป็นตัวแทนของตนของบุคคลนั้นแล้วแต่ยังไม่ยินยอมในการกระทำของเขาอยู่ บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบในการกระทำ การ เป็นตัวแทนของบุคคลนั้นต่อบุคคลภายนอก เหมือนดังว่าบุคคลนั้นเป็นตัวแทนของตน ซึ่งบทบัญญัตินี้เป็นกฎหมายปิดปากตัวการให้จำต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่มีข้อยกเว้นว่าบุคคลภายนอกนั้นจะต้องสุจริตด้วย ถ้าไม่สุจริตก็จะได้ไม่ได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติมาตรา 821 นี้เลย

มาตรา 822 " ถ้าตัวแทนทำการอันใดเกินอำนาจตัวแทน แต่ในทางปฏิบัติของตัวการทำให้บุคคลภายนอกมีมูลเหตุอันสมควรจะเชื่อว่าการอันนั้นอยู่ภายในขอบอำนาจของตัวแทนไซ้ ท่านให้นำบทบัญญัติมาตราก่อนนี้เป็นบังคับ แล้วแต่กรณี"

มาตรา 822 เป็นเรื่องกฎหมายปิดปากเช่นเดียวกับมาตรา 821 แต่ตรงกันข้ามตรงที่มาตรา 821 เป็นเรื่องที่ตัวการไม่ได้มอบหมาย ส่วนมาตรา 822 เป็นการให้ตัวการมอบหมายให้ตัวแทนกระทำการอย่างหนึ่ง แต่ตัวแทนไปกระทำการอีกอย่างหนึ่งเกินอำนาจ เช่น มอบหมายให้ไปซื้อผ้าสี่ขาว แต่กลับไปซื้อผ้าสี่ดำให้ ดังนี้ ถ้าบุคคลภายนอกไม่รู้ถึงการมอบหมายระหว่างตัวการกับตัวแทน ตัวการต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกเช่นเดียวกับมาตรา 821

ส่วนอุทธรณ์ ดูแนวคำตอบข้อ.2 ภาค 2 ปีการศึกษา 2527

ภาคอุทธรณ์ ปีการศึกษา 2525

ถามข้อ.1 มีกรณีใดบ้างหรือไม่ที่ตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อตัวการแทนบุคคลภายนอก

แนวคำตอบ ดูแนวคำตอบ ข้อ.3 ภาค 2 ปีการศึกษา 2522 และข้อ.2 ภาคปีการศึกษา 2518

ถามข้อ.2 เรื่องตัวแทนช่วงนั้นเป็นอย่างไร จงอธิบาย

แดงมอบอำนาจให้คำเป็นโจทก์ฟ้องคดีและรับเงินแทนตน ดังนี้ คำจะมอบอำนาจให้ชาวรับเงินจากศาลแทนได้หรือไม่ อย่างไร

แนวคำตอบ ป.พ.พ.มาตรา 808 "ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้ "

มาตรา 813 " ตัวแทนผู้ใดตั้งตัวแทนช่วงแทนตัวการระบุตัวให้ตั้ง ท่านว่าตัวแทนผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบแต่เพียงในกรณีที่ท่านได้รู้ว่าตัวแทนช่วงนั้นเป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมแก่กระทำการ หรือเป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจแล้ว และมีได้แจ้งความนั้นให้ตัวการทราบหรือมิได้แจ้งเลย ตัวแทนช่วงนั้นเสียเอง"

มาตรา 814 " ตัวแทนซึ่งยอมต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวการอันใดกลับกันนั้น"
ตามบทบัญญัตินี้อาจกล่าวได้ว่า ตามปกติเมื่อตัวการตั้งตัวแทนให้กระทำการ
ใดแทนตัวเองแล้ว ตัวแทนจะต้องกระทำการนั้นด้วยตนเอง นอกจากจะมีอำนาจที่จะใช้
ตัวแทนซึ่งทำการแทนตนได้เท่านั้น แต่มีกรณีใดบ้างที่ตัวแทนมีอำนาจใช้ตัวแทนซึ่งนั้นกฎหมาย
ไม่ได้แจ้งไว้ชัด แต่เป็นที่เข้าใจได้ว่าตัวแทนมีอำนาจใช้ตัวแทนได้ 2 กรณี กล่าวคือ ตัวการ
ได้อนุญาตไว้ให้ตัวแทนมีอำนาจตั้งตัวแทนซึ่งทำการแทนตนได้โดยชัดแจ้ง กรณีหนึ่ง และมี
อำนาจตั้งตัวแทนซึ่งได้โดยปริยาย อีกกรณีหนึ่ง

เมื่อตัวแทนได้ตั้งตัวแทนซึ่งตามตัวการได้ระบุไว้แล้ว ความรับผิดชอบ
ของตัวแทนมีเพียงในกรณีที่ตนได้รู้ว่าตัวแทนซึ่งนั้นเป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมแก่การหรือเป็นผู้ที่ไม่
สมควรไว้วางใจแล้วและมีใจแจ้ง เหตุหรือข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ให้ตัวการทราบหรือมิได้เลิกถอน
ตัวแทนซึ่งนั้นเสียเอง

ถ้าหากมีกรณีที่ตัวแทนซึ่งต้องรับผิดชอบต่อตัวการแล้วก็ต้องยอมรับผิด เมื่อมีกรณี
ที่ตัวการจะต้องรับผิดชอบต่อตัวแทนซึ่ง ตัวการก็ต้องรับผิดชอบเช่นกัน

กรณีตามอุทธรณ์ ข้อเท็จจริงไม่เปิดช่องที่จะให้ถือว่าตัวการมอบอำนาจให้
ตัวแทนตั้งตัวแทนซึ่งโดยปริยายได้ (ฎีกาที่ 1415/2512)

ดังนั้น คำจะมอบอำนาจให้ชาวรับเงินจากศาลแทนไม่ได้ เนื่องจากเป็นตัวแทน
ตั้งตัวแทนซึ่งโดยมิได้รับอนุญาตจากตัวการ

ถามข้อ.3 กรณีที่สัญญาตัวแทนใดสิ้นสุดลงมีอะไรบ้าง

เงินกู้ยืมคงไป 2,000 บาท เมื่อครบกำหนดชำระหนี้ เงินคงเหลือจะชำระหนี้
แก่ดวง โดยมอบรถจักรยานสองล้อ 1 คันแก่ดวงไปขาย โดยนำไปขายในฐานะเป็นตัวแทน
ของตน แล้วเอาเงินที่ขายได้ชำระหนี้เงินกู้ไป ดังนี้ เงินจะกลับเพิกถอนอำนาจที่มอบให้ดวง
ไปขายรถจักรยานสองล้อดังกล่าวนี้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ กรณีที่สัญญาตัวแทนใดสิ้นสุดลงนั้นมี 2 ประการ คือ

- (1) โดยการกระทำของคู่สัญญา แบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ
- ก. เมื่อตัวการและตัวแทนตกลง เลิกสัญญากันเองตามสัญญาทั่วไป
 - ข. เมื่อตัวการถอนอำนาจตัวแทน (มาตรา 826,827)
 - ค. เมื่อตัวแทนออกเลิกเป็นตัวแทน (มาตรา 826,827)

- (2) โดยผลของกฎหมาย แบ่งออกเป็น 4 กรณี คือ
- ก. เมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลาของสัญญาตัวแทน
 - ข. เมื่อตัวแทนกระทำกิจการเสร็จตามวัตถุประสงค์
 - ค. เมื่อวัตถุประสงค์ถูกทำลายหรือกลายเป็นผิดกฎหมาย
 - ง. เมื่อตัวการหรือตัวแทนตาย หรือตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย (มาตรา 828,829)

กรณีอุทธรณ์ ป.พ.พ. มาตรา 5 " ในการใช้สิทธิแห่งคดี ในการชำระหนี้คดี ท่านว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต "

เคจะเพิกถอนอำนาจให้มอบไว้แก่ดวงไม้ได้ เพราะการมอบอำนาจให้ไปขายรถจักรยานสองล้อนั้นเพื่อประโยชน์ของดวงไม้ตัวแทน เมื่อเป็นดังนี้ หากเปิดโอกาสให้เค (ตัวการ) เพิกถอนอำนาจได้แล้ว ก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เค (ตัวการ) ใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ดังนี้ จะทำไม่ได้ เพราะขัดต่อกฎหมาย มาตรา 5 ซึ่งบัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไป.

ภาค 1 ปีการศึกษา 2526

ถามข้อ. 1 คำกู้เงินจากชาวเป็นเงิน 100,000 บาท โดยอ้างกับชาวว่ากู้แทนเคง หลังจากนั้น 6 เดือน แดงทราบเรื่อง เกรงว่าตนไม่มีเงินชำระจึงไปตกลงกับชาวว่าขอใช้ เป็นรถยนต์คันที่เคงขับชื่อนั้น ซึ่งชาวก็ตกลงด้วย ครั้นนั้นถึงกำหนดชำระ ชาวจึงมาเรียกร้องทวงรถยนต์คันนั้นจากเคง ปรากฏว่าเคงไม่ยอมมอบรถยนต์ให้โดยอ้างว่าตนไม่ได้มอบให้คำไปกู้ยืมเงิน หังการกู้ยืมเงินเกินกว่า 50 บาทจะต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ

จึงขอสงวนร้องบังคับคดีได้ตามป.พ.พ.มาตรา 653 ดังนั้น หากคนมอบหมายให้นายคำภูเงินแทนคน
มอบหมายต้องมีหลักฐานการมอบอำนาจเป็นหนังสือตามป.พ.พ.มาตรา 798 กรณีไม่มีหลักฐานดังกล่าว
คดีจึงไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบในหนี้รายนี้ ตามว่า ถ้าชาวมาขอชำระรักษาจากท่าน ท่านควรให้
สิทธิรักษาแก่เขาอย่างไร

แนวคำตอบ แคงต้องรับผิดชอบ เพราะแคงได้ทำการแปลงหนี้ใหม่ตามป.พ.พ.
มาตรา 349 จึงมีผลเท่ากับให้สัตยาบันการกู้ยืมเงินที่คำห้าแทนคนไปตามป.พ.พ.มาตรา
142(3) มาตรา 4 และมาตรา 823 ต่อมาเมื่อแปลงหนี้ใหม่ หนี้เงินกู้รับ แคงจึงต้อง
ผูกพันตามหนี้ที่เกิดขึ้นใหม่ คือต้องชำระหนี้ด้วยรถยนต์

เมื่อกรณีเป็นการให้สัตยาบัน จึงนำหลักเกณฑ์ตามป.พ.พ.มาตรา 798 มาใช้ไม่ได้
เพราะการให้สัตยาบันเป็นการตั้งตัวแทนในภายหลัง ซึ่งกฎหมายยอมรับ(ป.พ.พ.มาตรา 823)
จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ไม่ได้ทำหลักฐานมอบอำนาจ เป็นหนังสือกันไว้ก่อน

ถามข้อ.2 โจทก์มอบอำนาจให้ตัวแทนฟ้องขับไล่จำเลย เมื่อคดีถึงที่สุด ศาล
ให้ยกหนี้ให้จำเลย โจทก์จึงร้องขอให้ศาลบังคับคดีตามคำพิพากษา จำเลยต่อสู้ว่าตัวแทน
ฟ้องโจทก์ได้ตกลงทำสัญญาให้จำเลยเช่าที่ดินพิพาทอยู่ต่อไปจนกว่าจะรื้อถอน แต่โจทก์คัดค้าน
ว่าตัวแทนโจทก์ทำนอกเหนือจากหนังสือมอบอำนาจ และโจทก์ไต่ถามตัวแทนก่อนวันที่จำเลย
ตั้งราคาทำสัญญาเช่นนั้นแล้ว ดังนี้ จำเลยจะอ้างสัญญาซึ่งทำนอกศาลและโจทก์ปฏิเสธดังกล่าว
จึงเป็นเหตุมิให้ศาลดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ จำเลยขอให้ศาลระงับการบังคับคดีไม่ได้ เพราะโจทก์คือตัวการ
สามารถที่จะถอนอำนาจตัวแทน คือผู้ฟ้องขับไล่แทนตนนั้นได้ทุกเมื่อ(ป.พ.พ.มาตรา 827)
ในกรณีนี้ถ้ากล่าวได้ว่า โจทก์คือตัวการไต่ถามอำนาจตัวแทนก่อนดำเนินการข่มขู่บังคับคดี
โดยวิธีเข้ามาจัดการร้องขอต่อศาลให้บังคับคดีเสียเอง ซึ่งโจทก์คือตัวการทำได้ ผลของการ
ถอนอำนาจตัวแทนก็คือตัวแทนหมดอำนาจ เพราะสัญญาตัวแทนย่อมระงับสิ้นไป(ป.พ.พ.มาตรา
827) ฉะนั้นเมื่อตัวแทนหมดอำนาจแล้ว ตัวแทนได้ไปตกลงให้จำเลยอยู่ในที่ดินพิพาทต่อไป

ตัวการจึงไม่ต้องผูกพันต่อจำเลยคือบุคคลภายนอกนั้น ทั้งนี้โดยนัยป.พ.พ. มาตรา 823
ที่ว่า ถ้าตัวแทนทำการโดยปราศจากอำนาจก็คื ทำนอกเหนือขอบอำนาจก็คื ทำน่วย่อม
ไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ ตัวการจะให้สัตยาบันการกระทำดังกล่าว (ฎีกาที่ 536/2512)

ถามข้อ.3 นายเขียวต้องการจะขายที่ดินแปลงหนึ่ง จึงขอให้เด็กชายเหลือง
อายุ 12 ปีช่วยติดต่อหาคนซื้อ โดยตกลงจะให้ตนายหน้าไว้ เด็กชายเหลืองสืบทราบว่า
นายม่วงต้องการซื้อที่ดิน จึงพานายม่วงไปพบนายเขียว จนได้มีการวางมัดจำกันแล้ว
ต่อมาไม่มีการซื้อขายกัน ดังนี้ นายเขียวจะปฏิเสธความรับผิดชอบจำเนียงนายหน้า โดยอ้างว่า
เด็กชายเหลือง เป็นผู้เยาว์และไม่มีการซื้อขายที่ดินกัน เช่นนี้จะไคหรือไม่

แนวคำตอบ ข้อควรพิจารณามี 2 ประเด็น คือ

(1) ผู้เยาว์เป็นนายหน้าไคหรือไม่ และ

(2) เพียงชี้ช่องให้เขาไคเขาทำสัญญาจะซื้อจะขาย ผู้ชอง

มีสิทธิไคคำจำเนียงนายหน้าหรือไม่

สำหรับประเด็นแรกที่ว่า ผู้เยาว์เป็นนายหน้าไคหรือไม่นั้น เห็นว่าไม่มีกฎหมาย
ห้ามเลยว่บุคคลไรความสามารถเป็นนายหน้าไคได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาหน้าที่ของนายหน้า
ตามที่บัญญัติไว้ในป.พ.พ.มาตรา 845 แล้วจะเห็นว่า นายหน้ามีหน้าที่เพียงชี้ช่องจัดการให้
เขาไคเขาทำสัญญากันเท่านั้น นายหน้าไคได้เขาทำสัญญาเองเลย และก็ไคได้ทำหน้าที่ครครัย
บุคคลผู้ไรความสามารถเช่นผู้เยาว์หรือเด็กชายเหลืองตามมัญหานี้จึงอาจเป็นนายหน้าไค

ประเด็นที่สองที่ว่า เพียงชี้ช่องให้เขาไคเขาทำสัญญาจะซื้อจะขายกัน ผู้ชอง
มีสิทธิไครับคำจำเนียงนายหน้าหรือไม่นั้น พิจารณาไคดังนี้ ป.พ.พ.มาตรา 845 บัญญัติว่า
"บุคคลไคตกลงจะให้ตนายหน้าเพื่อที่ชี้ช่องให้ไคเขาทำสัญญากัคิ จัดการให้ไคทำ
สัญญากันก็คื ทำน่วยบุคคลผู้นั้นจะตองรับผิดชอบคำจำเนียงนายหน้ากตอเมื่อสัญญานั้นไคทำกัน
สำเร็จ เนื่องแต่ผลสแห่งการที่นายหน้าไคชี้ช่องหรือจัดการนั้น..." จะเห็นไคว่า มาตรา 845
ระบุหน้าที่นายหน้าเพียงแต่ชี้ช่องหรือจัดการให้เขาเขาทำสัญญากันสำเร็จ ตนก็มีสิทธิไคคำ
นายหน้าแล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าคนไคชี้ช่องให้เขาไคเขาทำสัญญาจะซื้อจะขายกันเสร็จแล้ว ก็ควร
ถือไคว่าตนมีสิทธิไครับคำจำเนียง เพราะสัญญาจะซื้อจะขายก็เป็นสัญญาอย่างหนึ่งเหมือนกัน

มาตรา 845 ไม่โดยยกเว้นไว้ว่า ถ้าเป็นสัญญาจะซื้อจะขายแล้วไม่ถือว่าเป็นสัญญาความหมายของมาตรานี้ ตามอุทธรณ์ปรากฏว่า เด็กชายเหื่องโค๊ะซึ่งของจนนายม่วงวางมีค้ำจำแก่นายเขียว แสดงว่าได้มีการตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายกันเรียบร้อยแล้ว (มาตรา 456) นายเขียวจึงต้องรับผิดชอบค้ำจำแก่นักเด็กชายเหื่อง (ฎีกาที่ 443/2461, ที่ 232/2476)

ภาค 2 ปีการศึกษา 2526

ถามข้อ.1 ก. มอบ ข. ให้ไปซื้อตู้เย็นตอนส่งให้คน 1 ตู้ ข. จึงไปซื้อตู้เย็นดังกล่าวจาก ค. โดย ข. ทำสัญญาเช่าชื่อในนาม ก. ในราคาสองหมื่นบาท กำหนดชำระราคาเป็นรายเดือน เดือนละ 500 บาท เมื่อ ข. ได้รับตู้เย็นมาแล้วได้นำไปให้ ก. ก. ก็ใช้ตู้เย็นนั้นเป็นประจำ พอสิ้นเดือน ค. ก็มาตามเก็บเงินจาก ก. ปรากฏว่า ก. ปฏิเสธโดยอ้างว่าการซื้อตู้เย็นนั้นคนไม่ได้เป็นคนซื้อ ทั้งการซื้อก็เป็นคนเช่าชื่อซึ่งจะต้องทำเป็นหนังสือ แต่กรณีนี้คนไม่ได้มอบอำนาจ ข. ให้ไปทำการเช่าชื่อ โดยทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด คนจึงไม่มีความผูกพันที่จะต้องรับผิดชอบ ค. ตามว่าข้อต่อสู้ของ ก. พังชนหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ข้อต่อสู้ของ ก. พังไม่ชน เพราะจริงอยู่ตามกฎหมายกำหนดว่ากิจการใดต้องทำเป็นหนังสือ การตั้งตัวแทนให้ไปทำกิจการนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือด้วย (ป.พ.พ. มาตรา 798) แต่หลักนี้มีข้อยกเว้น กล่าวคือ กรณีตามอุทธรณ์นี้ เข้าเกณฑ์ป.พ.พ. มาตรา 823 อันตัวการจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในฐานะที่ได้ให้สัตยาบัน เพราะเหตุว่าได้ใช้ชื่อที่เขาชื่อแทนตนแล้ว

ถามข้อ.2 นายหนึ่งมีกิจการซื้อขายแลกเปลี่ยนรถยนต์ มีพนักงานรับคนมาฝากขายจำนวนมาก โดยนายหนึ่งจะคิดค่าบริการขายโดยทั่วไปคันละ 2,000 บาท นายสองได้นำรถยนต์ของตนมาฝากนายหนึ่งขาย ตั้งราคาไว้ 100,000 บาท นายสามได้มาติดต่อซื้อจากนายหนึ่ง โดยมอบเงินไว้ 80,000 บาท ส่วนอีก 20,000 บาทนั้นยังค้างชำระไว้ ด้วยความไว้วางใจนายหนึ่งจึงได้มอบรถยนต์คันนั้นให้นายสามไป แต่แล้วนายสามก็ผิดนัดมิได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือ นายหนึ่งจึงฟ้องร้องให้นายสามชำระหนี้ส่วนที่เหลือ 20,000 บาทนั้น

นายสามต่อสู้คดีฟ้องว่านายหนึ่งไม่มีอำนาจฟ้อง เช่นนี้ข้อต่อสู้ของนายสามมีขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ข้อต่อสู้ของนายสามมีขึ้น เพราะกรณีไม่ใช่เรื่องตัวแทนธรรมดา แต่เป็นตัวแทนศาลตาม ป.พ.พ. มาตรา 833 ซึ่งยังผลให้นายหนึ่งมีสิทธิที่จะฟ้องเรียกเงิน ส่วนที่เหลือได้เองจากนายสาม อาศัยป.พ.พ. มาตรา 837

ถามข้อ.3 นายเอมอบหมายให้นายบีเป็นนายหน้าขายที่ดินให้ตนกำหนดจะให้ คำนายหน้า 5 เปอร์เซ็นต์ของราคาที่ดินขายได้ แต่ได้มี ข้อตกลงห้ามมิให้นายบีเรียกค่านายหน้า กับผู้ซื้อ ปรากฏว่านายบีได้ไปติดต่อกับนายซีรับอาสาหาที่ดินตามลักษณะขนาดและสถานที่ที่นายซี ประสงค์ โดยตกลงเรียกค่านายหน้าจากนายซี 1 เปอร์เซ็นต์ด้วย แล้วพานายซีไปพบนายเอ จนตกลงซื้อขายที่ดินกัน นายบีจึงเรียกค่านายหน้าจากนายเอ 5 เปอร์เซ็นต์ และเรียกค่านายหน้าจากนายซี 1 เปอร์เซ็นต์ ตามที่ตกลงกัน แต่นายเอ ปฏิเสธค่านายหน้าทั้งหมด เช่นนี้ นายบีมีสิทธิที่จะเรียกค่านายหน้าจากนายเอได้บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ไม่มีสิทธิเรียกค่านายหน้าจากนายเอได้เลย เพราะนายบีฝ่าฝืน ต่อกการที่ตนเช่ารับทำหน้าที่นายหน้า (ป.พ.พ. มาตรา 847)

ภาคเรียน ปีการศึกษา 2526

ถามข้อ.1 แดง เป็นพ่อค้าขายกาแฟ ใ้ให้คำซึ่ง เป็นคนวิกลจริตไปสั่งซื้อ น้ำอัดลม 2 ถังจากนายชาวพ่อค้าขายน้ำอัดลมหงสังและปลีก ชาวไคนำน้ำอัดลมมาส่งให้ แดง 2 ถังตามที่คำได้สั่งไว้ ต่อมาชาวเรียกเก็บเงินค่าน้ำอัดลมคั่งกล่าวจากแดง เช่นนี้ แดงจะปฏิเสธความรับผิด โดยอ้างว่าคำเบ้คนวิกลจริตจะไ้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ แดงปฏิเสธความรับผิดไม่ได้ ต้องชำระเงินค่าน้ำอัดลมตาม ที่คำสั่งซื้อแทนตนให้กับชาวไป เพราะคำเป็นตัวแทนของแดงตามป.พ.พ.มาตรา 797 ไ้ตามที่แดงมอบหมายเรียกว่าไ้ทำการภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน แดงตัวการจึง ต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกคือชาว (มาตรา 820) และแม้แดงจะอ้างว่านายคำเป็นคนวิกลจริต ขออ้างของแดงก็ฟังไม่ขึ้น เพราะกฎหมายยอมรับให้ต้งคนวิกลจริต(ผู้ไร้ความสามารถ) เป็นตัวแทนไ้ (ป.พ.พ. มาตรา 799)

ถามข้อ.2 สีมอบให้สาเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปในการจัดการค้าขาย แทนตน เพราะสีจะต้งเดินทางไปต่างประเทศ ระหว่างที่สีอยู่ต่างประเทศ สาได้พบว่า ลูกหนี้ของสีรายหนึ่งคือสมเป็นหนี้สีอยู่แล้วกำลังจะขาดอายุความ หากจะขอให้สีทำหนังสือ มอบอำนาจให้เฉพาะการฟ้องร้องนี้ก็จะไม่ทันการณ จึงได้นำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลเสียเอง เช่นนี้

(ก) สามีอำนาจร้องแทนหรือไม่ เพราะเหตุใด

(ข) สามีอำนาจประนีประนอมยอมความแทนหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ (ก) สามีอำนาจฟ้องแทนสีได้ เพราะแม้สาจะเป็นตัวแทนชนิด รับมอบอำนาจทั่วไป ซึ่งโดยปกติแล้วจะยื่นฟ้องต่อศาลไ้ไ้ต้องห้ามตามป.พ.พ.มาตรา 801 วรรคสอง(5) ก็ตาม แต่กรณีตามอุทธรณ์อาจกล่าวไ้ว่าเป็นเหตุฉุกเฉินเพื่อจะป้องกันมิให้

ตัวการต้องเสียหาย กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าตัวแทนกระทำกริยาใดๆ เช่นอย่างวิญญูชน จะพึงกระทำก็ย่อมมีอำนาจกระทำใดทั้งสิ้น (ป.พ.พ.มาตรา 802) สาตัวแทนจึงมีอำนาจฟ้องร้องแทนได้

(ข) ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปไม่อาจทำสัญญาประนีประนอมยอมความแทนตัวการได้ (ป.พ.พ.มาตรา 301 วรรคสอง(4)) เพราะแม้ป.พ.พ.มาตรา 851 เปิดโอกาสให้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความแทนกันได้ก็ตาม ก็จะทำแทนได้ต่อเมื่อมีอำนาจเท่านั้น กรณีนี้ตัวแทนคือสามีไม่มีอำนาจ หึงจะอ้างเหตุฉุกเฉินตามป.พ.พ.มาตรา 802 ก็ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเหตุฉุกเฉินอย่างใดอันจำเป็นจะต้องขอประนีประนอมยอมความแทนตัวการ กรณีจะกลายเป็นทำให้ตัวการเสียหาย เพราะการประนีประนอมยอมความหมายถึงการยอมผ่อนผัน เช่น รับชำระหนี้้น้อยกว่าผู้ถูกหนี้เป็นหนี้ (ป.พ.พ.มาตรา 850) จึงมิใช่เป็นการป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหายอันเป็นการกระทำเช่นอย่างวิญญูชนพึงกระทำตามมาตรา 802ดังกล่าว สาจึงไม่มีอำนาจประนีประนอมยอมความแทน

ตามข้อ. 3 เกดียงมอบอำนาจให้กลมจัดการค้าขายแทนตน โดยระบุไว้ในใบมอบอำนาจให้กลมสามารถตั้งกลืนเป็นตัวแทนช่วงได้ ต่อมากลมมอบอำนาจให้กลืนทำการแทนตนตามที่เกดียงระบุตัวให้ตั้ง โดยกลมรู้ชื่อกลืนเป็นนักเลงการพนันมีหนี้สินพันตัว แต่กลมได้แจ้งให้เกดียงทราบ ยังผลให้กลืนยักยอกเงินที่ได้มาฐานเป็นตัวแทนไปเป็นเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท แล้วหนีหายตามตัวไม่พบ เช่นนี้ เกดียงจะฟ้องร้องบังคับให้กลมรับผิดชอบในเงินจำนวนนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ฟ้องให้กลมรับผิดชอบได้ในฐานที่กลมเป็นตัวแทนที่รู้อยู่แล้วว่าตัวแทนช่วงเป็นผู้ที่ไม่สมควรไว้วางใจและ ไม่แจ้งข้อความนี้ให้เกดียงฟังเป็นตัวการทราบ นับว่าตัวแทนผิดหน้าที่ เมื่อเกิดผลเสียหายแก่ตัวการตัวแทนจึงต้องรับผิดชอบ (ป.พ.พ.มาตรา 813)

ภาค 1 ปีการศึกษา 2527

ถามข้อ.1 (ก) หลักเกณฑ์การให้สัตยาบันมีอย่างไร

(ข) สีมอบให้สาเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป แล้วสายื่นฟ้องต่อศาลให้สาายถูกหน้ของสีชำระหน้ เช่นนี้เมื่อสาทราบเรื่องจะให้สัตยาบันการฟ้องร้องนั้นได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ (ก) หลักเกณฑ์การให้สัตยาบันมีอยู่ว่า ผู้ที่จะให้สัตยาบันได้จะต้อง

1. เป็นผู้ถูกอ้าง
2. มีตัวและหาตัวได้แน่นอน และ
3. สามารถกระทำการไต่สวนตนเอง

(ข) สาเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปยื่นฟ้องต่อศาลแทนสีไม่ได้ ต้องห้ามตามป.พ.พ.มาตรา 801 วรรคสอง(5) และแม้สีจะเป็นผู้ถูกอ้างเป็นตุการมีตัวแน่นอน และสามารถกระทำการไต่สวนตนเอง สีก็ไม่อาจให้สัตยาบันในกรณีนี้ได้ เพราะมีข้อห้ามอยู่ว่าจะให้สัตยาบันให้มีผลย้อนหลัง เพื่อจะได้สิทธิฟ้อง เขานั้นทำไม่ได้

ถามข้อ.2 ดวงมอบหมายให้คารซื้อที่ดินแทนตน ปรากฏว่าในการซื้อที่ดินดังกล่าวมีความจำเป็นที่คารต้องออกเงินตรง เป็นค่าธรรมเนียมในการซื้อขายนั้นเป็นเงิน 2,000 บาท ครั้นต่อมาคารเรียกเงิน 2,000 บาทที่ออกเหนไปนั้นจากดวง แต่ดวงปฏิเสธอ้างว่าการกู้ยืมเงินเกินกว่า 50 บาทขึ้นไป เมื่อไม่ได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือถึงลายมือชื่อผู้ยืมเช่นนี้ จะฟ้องเรียกร้องกันไม่ได้ (ป.พ.พ.มาตรา 653)คารจึงนำเรื่องนี้มาขอคำปรึกษาจากท่าน ท่านควรจะให้คำปรึกษาอย่างไร

แนวคำตอบ ให้คำปรึกษาว่า เรื่องนี้ไม่ใช่การกู้ยืมเงินกว่า 50 บาทอันจะต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ หากเป็นเรื่องตัวแทนใดออกเงินตรงแทนตัวการไป อันนับว่าเป็นการจำเป็นเพื่อจัดทำกิจการอันเขามอบหมายแก่คนให้ลู่ทางไป ตัวแทนสามารถเรียกเอาเงินชดใช้จากตัวการได้ รวมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันที่ได้ออกเงินไปนั้นด้วย (ป.พ.พ.มาตรา 816) คารตัวแทนยอมเรียกเงิน 2,000 บาทจากดวงตัวการได้

ถามข้อ. 3 สมมติอาชีพรับฝากขายรถยนต์ มีผู้นำรถมาฝากขายเป็นจำนวนมาก ซึ่งสมจะเรียกค่าขายกันละประมาณ 5,000 บาท ปรากฏว่าเจ้าของรถยนต์หนึ่งคือนายสุด ไคน์ารถของตนมาฝากขาย กำหนดราคาไว้ว่า 100,000 บาท ให้ค่าขาย 5,000 บาท ต่อมาสวดยโคซื้อไปในราคา 98,000 บาท และเมื่อโคซื้อขายกันไปแล้ว สมได้นำเงินของตน 2,000 บาทมาชดใช้ส่วนที่ขาด เช่นนี้ ถ้าสุดทราบความว่าสมมิโคขายในราคา 100,000 บาท ตามที่กำหนด สุดจะไม่ยอมขาย โดยอ้างว่าสมไม่ทำตามคำสั่งตามป.พ.พ. มาตรา 807 โคหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ เรื่องนี้ไม่ใช่กรณีที่ตัวแทนจะต้องทำตามคำสั่งของตัวการตาม ป.พ.พ. มาตรา 807 หากแต่เป็นตัวแทนกลางตามป.พ.พ. มาตรา 833 ซึ่งตัวแทนค้าค่างขายสินค้าต่ำกว่าที่ตัวการกำหนดโดยยอมรับชดใช้ส่วนที่ขาดนั้นแล้ว ทานว่าตัวการต้องรับชด (ป.พ.พ. มาตรา 839 สุดจึงไม่ยอมขายไม่ได้)